

Syndicale batterij

De zomervakantie is voorbij. We hebben ervan kunnen genieten. De batterijen waren voor velen onder ons ontladen. Gelukkig hebben wolken, zon, zee, bergen, natuur, water, stilte en ontspanning in het gezelschap van familie en vrienden ze opnieuw kunnen opladen. We staan klaar voor het nieuwe schooljaar waarin meer dan tweehonderdduizend personeelsleden alles van zichzelf gaan geven. Ruim 1,2 miljoen kinderen, leerlingen, studenten en cursisten zullen opnieuw gevormd worden om als expert, deskundige, geschoolde, als kritische burger in het leven te stappen. Dat doen tweehonderdduizend personeelsleden het liefst met een draaglijke werkdruk en respect voor hun job. Respect dat zij verdienen van elke participant. En daar wringt soms het schoentje.

Bij het begin van de zomervakantie stond de onderwijsmolen in Brussel nog niet stil, want er moest nog op een draefje onderhandeld worden over de maatregelen die minister Weyts tegen 1 september – een onmogelijk haalbare timing – opgestart wilde zien om het lerarentekort op te lossen: de gastleraar, de leraar-specialist en de gastleraar met een dienstverleningsovereenkomst. Als klap op de vuurpijl koos de federale premier De Croo ervoor om op het moment dat het onderwijs in volledige vakantiemodus vertoefde alle onderwijspersoneelsleden te viseren met een aanval op de perequatie¹.

Uitholling pensioenen

COC vindt het onbeleefd, onbegrijpelijk en vooral onaanvaardbaar dat de federale regering op 10 juli zonder sociaal overleg als besparingsmaatregel besliste over de uitholling van de perequatie. Bij het schrijven van dit artikel beschikten we zelfs nog altijd niet over teksten. Perequatie¹ zorgt voor de welvaartsvastheid van de personeelsleden van het onderwijspersoneel. Het mechanisme vindt z'n wortels in het principe dat het pensioen uitgesteld loon is. Door aan het perequatiesysteem te sleutelen, wordt onze toekomstige welvaartsvastheid aangetast en dat is onaanvaardbaar. Ook gepensioneerde werknemers uit de privé kennen welvaartsvastheid via de welvaartsenveloppe. Wij eisen dat de gepensioneerde onderwijspersoneelsleden hun reële inkomen niet zien dalen naarmate ze langer met pensioen zijn!

Geen draagvlak voor het mandaat van leraar-specialist

Scholen kunnen vanaf dit schooljaar 'leraar-specialisten' aanstellen. Die maatregel moet volgens de onderwijsminister de vlakke loopbaan in het onderwijs doorbreken en zo de job aantrekkelijker maken. COC vindt dat het werk in onderwijs zo georganiseerd moet zijn dat elke leraar specialist kan zijn. Veel directies vinden dat blijkbaar ook, want uit een krantenenquête bij zevenhonderd scholen blijkt dat maar zes procent van plan is om zo'n specialisten aan te stellen. COC wil geen middelen voor een splijtzwam in de lerarenkamer en voert actie. De vakbonden van het hoger onderwijs gingen naar minister Weyts, samen met een vertegenwoordiging van de studenten van de lerarenopleiding die de terugbetaling eisten van hun inschrijvingsgeld. Wat is een lerarendiploma nog waard als je geen bekwaamheidsbewijs meer nodig hebt om voor de klas te staan? En gaat het er in onderwijs ook niet om dat leerlingen en cursisten uiteindelijk een diploma behalen? Dat moet dan voortaan kunnen met iemand vooraan in de klas die zelf geen enkel diploma moet kunnen voorleggen. Dat is een wel heel vreemde manier om die leerlingen (en hun ouders) en cursisten te motiveren. In september dragen 42000 personeelsleden tot 5 oktober, de internationale Dag van de Leraar, voor COC de Dag van het Onderwijs, een badge als protest tegen de maatregel. Collega's willen niet tegen elkaar opgezet worden. Een ambitieus (modern) personeelsbeleid zou er net in kunnen bestaan dat iederéén leraar-specialist wordt. Dan pas krikken we de kwaliteit van het onderwijs verder op.

De gastleraar is ook niet het wondermiddel

Gastleraren zijn zeker welkom, maar voor COC dan veel liever in de hoedanigheid van de voormalige voordrachtgever: een expert in een bepaald vakdomein die beperkt in de tijd, dat specifieke domein vanuit die expertise belicht. COC betreurt dat de Vlaamse Regering bij de voorwaarden voor het inzetten van een gastleraar geen kwaliteitseisen voor de gastleraar heeft ingevoerd. Het volstaat dat ze Nederlands spreken. Gelet op de brede inzetbaarheid van de toekomstige gastleraar zijn strengere kwaliteitseisen voor COC onontbeerlijk. Dat de gastleraar de titel van 'leraar' mag dragen, wordt in het veld door duizenden leraren erva-

ren als een complete depreciatie van de titel en het beroep van 'leraar'. Er zijn geen diplomavereisten en gastleraren zijn voortaan voor elk vak gedurende het volledige schooljaar 'welkom'. Ze zullen ook niet noodzakelijk dezelfde taken moeten presteren als de statutair aangestelde leraren.

Het mooiste beroep ter wereld verdient meer respect.

Vlaams Ereteken

Op 11 juli 2023 maakte de Vlaamse Regering een opvallende keuze: alle ruim tweehonderdduizend leraren (afgaande op het aantal gaat COC ervan uit dat daarmee - overigens terecht - alle personeelsleden in onderwijs worden bedoeld en niet alleen de leraren) kregen symbolisch een Vlaams Ereteken dat de regering Bourgeois (N-VA) in 2015 invoerde. De Vlaamse Regering vindt namelijk dat de leraren instaan voor de ontwikkeling van ieders talenten en mensen helpen om de beste versie van zichzelf te worden. Minister-president Jan Jambon (N-VA) argumenteerde tijdens de uitreiking dat onze maatschappij leraren nodig heeft en "daarom moeten we allemaal wat vaker onze waardering tonen". En gelijk hebben de Vlaamse Regering en de minister-president: het mooiste beroep ter wereld verdient meer respect. Een vraag van een journalist of het onderwijs nu tevreden is met dat ereteken, inspireerde COC om ze te stellen aan haar afgevaardigden. Zevenhonderd scholen bezorgden een antwoord en het resultaat is ronduit triest: slechts één procent voelt het ereteken aan als een teken van erkenning, waardering of respect. Een goed bedoeld initiatief dus, maar er is heel wat meer nodig om het tij te doen keren.

Hongarije

Ook Hongarije kent een probleem. Hongaarse leraren verlaten massaal het onderwijs. De druppel die de emmer recentelijk liet overlopen, was een nieuwe repressieve wet van Orban. Volgens de onderwijsvakbond PSZ hebben daardoor tweeduizend personeelsleden ontslag genomen terwijl het Hongaarse onderwijs al kampte met een tekort van zestien duizend leraren. En nog vijfduizend personeelsleden overwegen om ook een punt achter de carrière te zetten. De oorzaak: werkdruk, verloning, te weinig inspraak, te grote invloed van buitenaf (versta: te weinig erkenning voor een noodzakelijke professionele autonomie). Leraren die zich uitspraken en staakten, werden ontslagen. De nieuwe wet - de zogenaamde statuswet - zorgt ervoor dat de leraren nog meer uren moeten werken en dat het recht op staken verder wordt ingeperkt. De laptops van het personeel mogen worden gemonitord. De wet, die ondertussen de wraakwet werd gedoopt, veroorzaakt veel commotie. Hopelijk ontstaan in Vlaanderen geen Hongaarse toestanden, maar we zijn op onze hoede. We zien namelijk een aantal parallellen. Ook in Vlaanderen pleiten sommige politici en koepels voor een schoolopdracht en een sterkere rol voor de besturen. Die moeten volgens hen zelf kunnen bepalen in welke school het personeel moet werken. Ze pleiten ervoor om de prestatieoemers los te laten zodat ze zelf kunnen bepalen hoeveel contacturen een leraar moet presteren. De syndicale batterijen zijn ook opgeladen. Of we ze zullen moeten ontladen, zal afhangen van beleidsbeslissers.

KOEN VAN KERKHOVEN //
SECRETARIS-GENERAAL COC

1. De rust- en overlevingspensioenen van het onderwijs volgen de evolutie van de bezoldigingen van de actieve personeelsleden tewerkgesteld in het onderwijs. Die aanpassing van het pensioenbedrag noemen we perequatie.